

Akciová společnost OTE

přináší obchodníkům s elektřinou nová tržní řešení

Energetika je v posledním období velmi diskutovaným tématem. Ať už mluvíme o podpoře obnovitelných zdrojů, zapojení strany spotřeby, možnostech sdílení elektřiny, výstavbě nových jaderných bloků, možnostech akumulace a flexibility nebo dlouhodobého vývoje cen elektřiny. Je potřeba se zaměřit i na základní stavební kameny, na kterých je obchodování na trhu s elektřinou postaveno. V obchodním systému akciové společnosti OTE (OTE, operátor trhu) na přelomu června a července 2024 došlo ke dvěma podstatným změnám samotného obchodování, a to zkrácení obchodního a zúčtovacího intervalu z jedné hodiny (60 minut) na čtvrt hodinu (15 minut) a zahájení provozu vnitrodenních aukcí s elektřinou („IDA“, Intraday Auction). Vnitrodenní aukce s elektřinou představují novou tržní platformu a zejména obchodní příležitosti pro vnitrodenní obchodování, jak už z názvu vyplývá. Tyto dvě změny jsou nezbytnou podmínkou, aby se mohla témata jako rozvoj decentralizovaných obnovitelných zdrojů, sdílení elektřiny, akumulace a poskytování flexibility dále rozvíjet.

Přesně v polovině roku 2024 nastala jedna z největších změn na trhu s elektřinou v ČR od začátku otevírání tohoto trhu konkurenčnímu prostředí (tzv. liberalizace) téměř před dvaceti lety. V souladu s unijní legislativou (nařízení Komise (EU) 2017/2195 a nařízení EP a Rady 2019/943) a podpořeno rozhodnutím, které vydal Energetický regulační úřad dne 29. 6. 2018 došlo **k přechodu z 60min. na 15min. obchodní a zúčtovací periodu** k 1. 7. 2024. Česká republika byla jedna z posledních zemí středovýchodní Evropy, která ještě historicky zachovávala obchodování a vyhodnocování odchylek v hodinových intervalech. Význam zkrácení zúčtovací a obchodní periody je neoddělitelně spojený zejména s nárůstem výroby z obnovitelných zdrojů, dopadech této výroby na komplexní problematiku vyrovnávání odchylek mezi nasmlouvanou a skutečně vyrobenou, resp. spotřebovanou elektřinou, a v neposlední řadě potřebou zajištění rovnováhy mezi výrobou a spotřebou v elektrizační soustavě.

Obchodníci mohou nově na krátkodobém trhu s elektřinou v ČR, provozovaném operátorem trhu, prodávat a nakupovat elektřinu pro své zákazníky v 15minutových periodách. Tato zásadní koncepční změna pro trh s elektřinou kromě jiného přináší rozšířené možnosti pro nabídku obchodních produktů koncovým spotřebitelům, efektivnější využití informací a dat z paralelně zaváděných chytrých elektroměrů, další možnosti pro zapojení strany dodávky i strany spotřeby na zajištění výkonové rovnováhy a efektivnější využití dostupných nástrojů při řízení výkonové rovnováhy. Operátor trhu této změně věnoval více než tři roky intenzivní práce, kdy díky svému centrálnímu systémovému řešení zároveň pomáhal obchodníkům

a provozovatelům přenosové a distribučních soustav se na tuto změnu pečlivě připravit. Chystané změny byly pravidelně a transparentně komunikovány účastníkům trhu prostřednictvím organizovaných webinářů, kterých se pravidelně účastnilo přibližně 300 zástupců účastníků trhu s elektřinou a jejich IT dodavatelů, a dále prostřednictvím přímých komunikačních kanálů a webové stránky akciové společnosti OTE.

Spolu s výše uvedeným rozvojem a nárůstem výroby z obnovitelných zdrojů energie a souvisejícími vyššími nároky na řízení elektrizační soustavy dochází již delší dobu také k posunu obchodování od dlouhodobých produktů směrem k obchodování s produkty blíže k času dodávky. Obchodování v průběhu dne dodávky na úrovni hodin, resp. od poloviny roku na úrovni čtvrt hodin se tak pro obchodníky stává čím dál atraktivnější, a doplňuje tak dnes velice populární tzv. spotové obchodování den před dnem dodávky. Aby byla ještě lépe podpořena schopnost obchodníků rychleji a efektivněji reagovat na aktuální změny v nabídce a poptávce po elektřině operátor trhu ve své roli Nomínovaného organizátora trhu s elektřinou (NEMO), zprovoznil dne 13. června 2024, tzv. **vnitrodenní aukce s elektřinou**, a to ve spolupráci s organizátory trhu v Evropské unii (tzv. NEMO) a provozovateli přenosových soustav (v České republice akciová společnost ČEPS). Vnitrodenní aukce vhodně doplňuje vnitrodenní kontinuální obchodování, které operátor trhu organizuje již od roku 2004 a které je od roku 2019 propojeno s ostatními trhy v EU v rámci jednotného evropského vnitrodenního trhu s elektřinou (SIDC). Vnitrodenní aukce zároveň naplňují legislativní požadavky dané rozhodnutím Agentury pro spolupráci evrop-

ských regulačních orgánů (ACER) č. 01/2019 ze dne 24. ledna 2019, kterým se zřizuje jednotná metodika pro oceňování vnitrodenní přeshraniční kapacity. Nově je tedy třikrát denně (v 15:00, 22:00 a 10:00) obchodována elektřina na čtvrt hodiny daného dne dodávky spolu s alokací vnitrodenní přenosové kapacity, pro kterou je automaticky stanovena její cena, obdobně jako je tomu u spotového trhu. Tento způsob obchodování využívá sofistikovaného matematického výpočetního algoritmu (EUPHEMIA), který je založený na efektivním přidělení dostupné vnitrodenní přenosové kapacity pro jednotlivé přeshraniční profily tak, aby výsledné ceny reflektovaly hodnotu těchto kapacit v daném čase a vyslaly tak trhu adekvátní cenový signál. Algoritmus zároveň zajišťuje, aby nedošlo k překročení kapacitních omezení, čímž se zvyšuje stabilita a spolehlivost elektrické sítě. Shodný algoritmus je již přes deset let úspěšně využíván pro obchodování na denním (spotovém) trhu s elektřinou v rámci propojeného evropského denního trhu s elektřinou (SDAC). Zapojením do jednotného evropského denního a vnitrodenního trhu s elektřinou operátor trhu

aktivně přispívá k rozvoji mezinárodního obchodování, které již dnes zahrnuje 25 zemí, konkrétně Rakousko, Belgie, Bulharsko, Chorvatsko, ČR, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Řecko, Maďarsko, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Norsko, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko. Na tomto propojením trhu je zároveň operátor trhu díky své aktivní participaci dlouhodobě považován za leadera v rozvoji celoevropského trhu s elektřinou. OTE byl ze strany projektu pověřený koordinací prvních vnitrodenních aukcí a procesu jejich uvedení do provozu v rámci propojeného evropského vnitrodenního trhu s elektřinou (SIDC). To svědčí o tom, že společnost OTE je respektovaným partnerem všech zúčastněných stran napříč Evropou. Význam krátkodobých trhů dále podtrhuje skutečnost, kdy se ročně na platformách krátkodobého trhu s elektřinou organizovaných operátorem trhu zobchoduje téměř polovina tuze-
mské netto spotřeby elektřiny v elektřiny České republiky.

„Obě tyto změny, zkrácení zúčtovací a obchodní periody a zavedení vnitrodenních aukcí, vedou k dalšímu rozvoji trhu s elektřinou nejen v České republice, ale v rámci celé Evropy. V rámci svých aktivit však OTE nezapomíná ani na rozvoj dalších oblastí energetiky. Zaměřuje se na rozvoj obchodování s plynem a dále rozvoj environmentálních produktů, a to i v rámci mezinárodních převodů záruk původu pro elektřinu a biometan. K zajištění obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů působí dále OTE jako Národní správce rejstříku obchodování s povolenkami.“, říká Michal Puchel, předseda představenstva OTE, a.s.

Autoři:
Igor Chemišinec
místopředseda představenstva OTE

Ondřej Máca
vedoucí odboru Rozvoj trhů

OTE, a.s., operátor trhu s elektřinou a plynem zajišťuje činnosti, které přispívají k rozvoji energetického sektoru v ČR i Evropě. Mimo jiné organizuje denní a vnitrodenní trh s elektřinou a plynem v ČR, je nominovaným organizátorem trhu s elektřinou, který zajišťuje jednotné propojení denních a vnitrodenních trhů, je správcem rejstříku pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, Je zodpovědný za administraci systému pro vyplácení podpory podporovaných zdrojů energie, vydává záruky původu energie a vede evidenci plnění využití obnovitelných zdrojů v dopravě.

*Více informací naleznete na **www.ote-cr.cz**.*